

Sloboda, bezpečnosť, narúšanie súkromia

Úvod

Súkromie. Má tento pojem v dnešnej dobe ešte nejaký ozajstný význam? Môžeme pokojne hovoriť bez toho, aby nás niekto, koho sa rozhovor netýka počul? Vieme napísať email bez toho, aby si ho mohol prečítať niekto tretí? Poslať správu bez obáv, že bude prečítaná niekým úplne neznámym? Sme slobodní, ako si myslíme? Čo nás čaká v budúcnosti? Vyhybanie sa tejto téme alebo tvárenie sa, že problém neexistuje, nič nevyriešia.

1. Sociálne siete

Často si za zverejňovanie súkromných informácií môžeme len my sami. Čo napríklad taký facebook? Veď ktorý mladý človek ho v dnešnej dobe nemá. Facebook, pôvodne záležitosť Harvardu, neskôr aj študentov ostatných vysokých škôl. Dnes na ňom nájdeme skoro hocikoho. Spolužiakov zo základnej školy, ktorí pracujú v Anglicku ako čašníci, nezamestnaných, stredoškolákov. Je to sociálna sieť, ktorá nás spája s okolím, je to sieť, v ktorej vie každý môj „priateľ“ o mne skoro hocičo. Ak niekomu pošlem koment na fotku či do profilu, pošlem extra objatie cez superhug aplikáciu, chystám sa navštíviť nejakú akciu, rozídem sa s priateľom, či sa staňem fanúšikom kokosových Raffaello guličiek. Vedia to pravdepodobne skoro všetci z mojich

priateľov, či ich to zaujíma alebo nie. Facebook je sieť, v ktorej je skoro každý s každým poprepájaný, a keď sa do nej rozhodneme vstúpiť musíme sa zmieriť s tým, že mnoho z našich súkromných záležitostí už súkromných nebude. Je pravda, že koho si medzi priateľov pridať nechceme nemusíme, no to naše súkromie neuchráni, pretože nami neželaní ľudia si môžu taktiež pozrieť naše fotky, ktoré sme mali pôvodne v úmysle ukázať len zopár vyvoleným, ktorých máme pridaných medzi priateľov. Navyše má facebook veľmi zaujímavú črtu, ktorá nám umožňuje pozeráť si, síce nie kompletne, profily niektorých ľudí, ktorých medzi priateľmi nemáme, či sme siich pred časom vymazali. Facebook sa šíri ako skoro mor, núti ma podvedome „stalkovať“ ľudí, mnohokrát mi robí skoro neovládateľnú chuť vyhodit' počítač cez okno, no neurobím to, pretože je to dobrý a pohodlný spôsob komunikácie, udržiavania stykov s dávno zabudnutými spolužiakmi. Ale sú to len výhovorky, spôsobov komunikácie je mnoho, asi sme si už zvykli na to, že vieme, čo kto robí a kde sa nachádza. Aj za cenu toho, že dovoľujeme cudzím nazeráť do našich dní a vecí, ktoré sa mnohých z nich vôbec netýkajú. No táto forma nazerania do súkromia je mierna, pretože si ju vyberáme dobrovoľne my sami.

Ďalšou sociálnou sieťou je Myspace. Je to sieť, ktorú využívam hlavne kvoli novinkám o obľúbených kapelách, spevákoch, či hercoch, spája taktiež aj známych ľudí a slúži väčšinou na prezentovanie samých seba, svojich prác, hudby, svojich dovedností, a ponúkania ich ostatným ľuďom. No narozdiel od Facebooku, Myspace nám ponecháva väčšie súkromie, a nastavenie fotiek či profilu do „private“, nám pred bežnými, nechcenými, nami nepovolenými členmi súkromie naozaj zaručuje. Teda aspoň u nás, bežných užívateľov, ten pocit vyvolávajú. Majú však okolo 300 zamestnancov, čo svedčí o tom, že naše „súkromné“ veci na serveri nebudú v skutočnosti až také súkromné.

2. Kamery

Sú skoro všade. Kam sa pohneme, tam sme sledovaní a videní. Je pre nás celkom prirodzené si to neuvedomovať pravidelne, počas návštevy banky, obeda na fakulte, či prechádzky na ulici. Niektoré záznamy sú dokonca vysielané live na internete, čo je na jednej strane zaujímavé a snáď niekedy dodáva pocit bezpečia, no na druhej strane je to nespravodlivé voči ľuďom, ktorým to prekáža, a chcú sa voľne prechádzať, prežívať obed, prezliekať sa v kabínke, nahadzovať zľavnený tovar do košíka v supermarkete, alebo si zapáliť pred budovou cigaretu. Myslím, že by mi sledovanie kamerami neprekážalo, pokiaľ by možnosť sledovať ich mali len naozaj zodpovední ľudia, pokiaľ by záznami neboli zneužívané, zverejňované. No to pravdepodobne nie je v dnešnej dobe možné. Bola som svedkom príjazdu policajtov, ktorí sa sami označujú heslom „pomáhať a chrániť“, a zatrhnutia „toaletno-papierovej vojny“, či vskutku neškodného využívania hojdačiek v mestskom parku, ktoré sa im pravdepodobne nepozdávalo na obrazovke zo záznamu kamery. Taktiež som bola svedkom pouličných bitiek, sledovaných nejednou kamerou v centre mesta, no policajným štábom boli nečakane prehliadnuté. Prečo nás teda sledujú kamery skoro všade kam vkročíme, keď nie len z bezpečnostného dôvodu? Kamery na nás číhajú na križovatkách, kde sledujú plynulosť cestnej premávky, čo by bolo v úplnom poriadku. Pri hľadaní vinníka dopravných nehôd, nie je snáď lepší spôsob, ako dokázať vinu či nevinu. No naraziť na internete na voľne prístupné video, na ktorom kamión narazí do chodca, či športové auto prejde známeho zrovna neznačí o serióznosti zainteresovaných a poverených dozorum nad záznammi.

3. E-mail

V dnešnej dobe najbežnejšia, najvyužívanejšia, najjednoduchšia, najpohodlnejšia a najrýchlejšia forma písomného spôsobu dorozumievania sa. Jednoznačne však nie je

najbezpečnejšia alebo najspoľahlivejšia. Administrátori, hackeri, či viacmenej hocikto kto by sa napozaj pokúšal, sa dokáže do našej emailovej schránky dostať, a v našej osobnej pošte sa od rána do večera prehrabávať bez toho, aby sme o tom čolen tušili. Samozrejme, nemám žiadne emaily týkajúce sa plánov zničenia sveta, ale každopádne predstava, že by si mal niekto čítať moje osobné emaily je tak trošku nepríjemná. Nikto by nemal mať takéto právo ani možnosť, pokiaľ to neslúži napríklad na dokázanie viny či nevinu počas obvinenia z kriminálnej činnosti, čo môj prípad nie je, no napriek tomu nemám istotu bezpečia, keď posielam niekomu zopár slov, či fotky. Samozrejme, toto je riziko, ktoré podstupujem sama dobrovoľne, nikto ma nenúti vybrať si najpohodľnejšiu cestu a posilať elektronickú poštu. No aké iné možnosti mám? Listové zásielky? Alebo čo tak telefón?

4. Telefónna komunikácia

Šušťanie namiesto kvalitného zvuku, divná ozvena, neodôvodnené pípanie, chrčanie, hučanie. To všetko sú vraj znamenia toho, že sme počas nášho telefónneho rozhovoru odpočúvaní. Prečo by ma ale niekto odpočúval? Kto potrebuje vedieť, či idem na obed na pizzu alebo do menzy? Koho zaujíma, či som spravila alebo nespravila skúšku, či kedy idem najbližšie domov? V dnešnej dobe nemôže mať ani bezúhonný človek pocit súkromia. Štát sa oháňa bezpečnosťou, no podľa mňa je to trochu ináč. Bez hanby a práva nám nazerá do denného života a prehrabáva sa v našom súkromí. Čo s tým však ja môžem robiť? Platím si za služby ponúkané telefónnou spoločnosťou, ktorá uschováva všetky moje telefónne hovory. Je to moja pohodlnosť, zvyk, ignorantstvo? Prečo proti tomu nič nerobím, keď mi to prekáža? Mala by moja snaha vôbec nejaký efekt? Pravedpodobne nie. Štát si z občanov spravil bábky, hlavní predstavitelia si sadli do pohodlných sedačiek, z ktorých nás pozorujú, ovplyvňujú, a sledujú naše kroky bez toho, aby sme sa ubránili, či si toho vôbec povšimli. Telefónne spoločnosti sú povinné pol roka ukladať všetky záznamy

týkajúce sa našich hovorov uskutočnených počas posledného pol roka. Sú povinní uschovať údaje o tom, s kým sme telefonovali, akú dlhú dobu, a odkiaľ. Za týchto podmienok by nám štát ako odškodné mal snád' platiť aspoň časť telefónnych nákladov. No ani vtedy by sa to však nepriblížilo k slovu „fér“. Čo mi však vadí na tom, že ma niekto odpočúva, keď žiadne extra tajomstvá nemám? Pravdepodobne obavy z toho, že je ľudské chcieť stále viac a viac, a preto je mi skoro jasné, že nezostanú len pri zachytávaní „nebezpečných“ slov, a budú sa pokúšať získať o občanoch čo najviac informácií, aby nás mohli porozdeľovať a poukladať do krabičiek s rôznymi nálepkami.

5. Big Brother, Vyvolení

Sú aj extrémny, keď sa ľudia neunúvajú byť videní, pozorovaní, sledovaní denne na obrazovkách. Spravia to ochotne pre vidinu slávy, či vďaka lákadlu, ktorým je obnos nemalej sumy peňazí. Sú dobrovoľne sledovaní kamkoľvek sa pohnú, je zaznamenávané všetko čo povedia, navyše sú scény pozostrihované, aby zaujali dychtivé publikum sediace večer čo večer pred obrazovkou bažiacie po intrigách a spáľňových scénach. Mnohým to príde nemysliteľné, aby boli denne pod kamerovým drobnohľadom, no koľko ešte bude trvať kým sa takáto situácia nestane realitou pre nás všetkých? Smeruje k tomu náš vývoj? Vieme s tým bojovať, zabrániť tomu? Alebo budeme ako vždy len prihliadať, sledovať dav a brať to, čo nám ponúkajú, či sa nám to páči alebo nie? Človek ako taký si podľa môjho názoru vie zvyknúť na všetko, tak isto ako má schopnosť veci a nedostatky ignorovať. Ako napríklad rasový problém v USA, pred ktorým biela rasa zatvára oči, a tvári sa, že nejestvuje. Nedostatok vlakov, ktoré chodia v z Manhattanu do Brooklynu a sú neklimatizované, či polovičná frekvencia smetiarskych áut navštevujúca Bronx. Ľudia sú experti v tvárení sa, že sa nič nedeje. Snád' pre pohodlnosť, pre vlastné dobro, či neochotnosť riešiť niečo, čo predsa neexistuje, keď pred tým zatvoríme oči. Tak nás štát vychoval, a na to sa podľa môjho názoru spolieha. Aj čo sa týka monitorovania nás samotných. Ľudia sú zvyknutí prehliadať, sem

tam zafrflať, no málokto odhlodlane treskne do stola a pokúsi sa niečo naozaj zmeniť. S hrôzou si vypočujeme čo sa okolo nás deje, s otvorenými ústami počúvame o tom, čo nás pravdepodobne čaká, no väčšinou sa ukončením debaty končí aj náš záujem a obavy, zabudneme a vykročíme po tej istej ceste ďalej.

6. ID cards

Veľká Británia a veľký plán Tonyho Blaira. Identifikačné karty s obsahom skoro všetkého, čo sa nás týka. Adresa všetkých našich bydlísk, naše DNA, číslo poistky, číslo pasu, všetky značky áut, ktoré sme kedy vlastnili, všetko uložené na jednom mieste. Vláda chce vložiť do každého auta prístroj, podľa ktorého budú vždy vedieť určiť, kde sa v danej chvíli nachádzame. Ku kamerám chcú pripojiť audio prístroje a prístroje, ktoré budú rozpoznávať tváre a ich pohyby, čiže ľudia budú nielen videní, ale taktiež bude môcť byť počuté treťou stranou všetko, čo hovoria. O pár rokov, budú obyvatelia Veľkej Británie nútení nosiť pri sebe identifikačné karty, ktoré budú primášať informácie napríklad o tom, keď sa občan rozhodne opustiť krajinu, jeho kroky budú zaznamenané, taktiež ako jeho študijne či zdravotné výsledky. Budú uložené v takzvanom National Identity Registri. Tieto „nesmierne dôležité“ informácie pre vládu, zaručene nebudú stopercentne nedostupné pre hackerov, ktorí sa k nim s trochou námahy dostanú, a lojalitu zamestnancov, či vládnych predstaviteľov určite preváži túžba po peniazoch a moci, a nebudú otáľať s obchodovaním s osobnými údajmi občanov. Podľa môjho názoru by sa mal každý zaujímať o seba a svoje okolie, brániť svoje súkromie a nielen sa nečinne prizerať, ako z neho robia herca v seriály s každodenným pokračovním. Samozrejme prebija sa aj myšlienka, prečo sa obávať toho, že budú informácie o mne zachovávané v registri a prístupné, keď moje správanie nie je príliš výstredné, a nijako neporušujem zákon? Čo tam po tom, že si niekto môže pozrieť, kam sa chystám na dovolenku? Koho trápi, že ma vyhodili zo školy a v auguste som mala chrípku? No nikoho predsa, tak nech to kľudne leží v databáze. No podľa môjho názoru je to práve naopak. Nemajú žiadne podozrenie, že

by som sa venovala nezákonnej činnosti, čiže z toho vyplýva, že nemajú žiaden dôvod ma sledovať a pozorovať moje kroky, počúvať moje slová, či sledovať ako sa mi darí alebo nedarí štúdium. Kde na to berú právo? Bol takýto zákon snád' odhlasovaný občanmi? Prečo je dnešná vláda skoro všemocná a tvári sa, že chce pre svojich občanov len to najlepšie? Vo svojej hĺbke je pravdepodobne prehnutá, skazená a zákerná. Čo je ich cieľom? Kam nás chcú priviesť? Je to naozaj práca iluminátov, alebo sú len fikciou? Dnes už nie je pravdepodobne možné veriť skoro žiadnym autoritám, podľa môjho názoru sa držia plánov, o ktorých my, nepodstatní občania bez súkromia a vlastného sveta, nemáme ani rozmýšľať.

7. Cenzúra

Keď si zoberieme ako príklad Čínu, a cenzúru internetu na jej území, môžeme si buď vydýchnuť, že u nás to nie je ani zďaleka také zlé, alebo sa pozastaviť a začať rozmýšľať. U mňa to evokuje strach a nespokojnosť, pretože nikde nie je záruka, že jedného dňa nestratíme slobodu natoľko, ako čínske obyvateľstvo, ktoré má v porovnaní s nami oveľa menšie práva. Za svoje názory, ktoré sa opovážia zverejniť na internete sú často väznení. Vláda používa na cenzúrovanie vysoké technológie, ktoré od nich kupujú aj rôzne iné štáty, ako napríklad Zimbabwe. Iné zeme, ako napríklad Turkmenistan, pred časom zakázali používanie internetu v domácnostiach, a povolili jeho využívanie len v internetových kaviarniach, kde je kontrola navštevovaných stránok omnoho jednoduchšia. Aj tunajšia vláda sa snaží ovládať občanov a rozhodovať namiesto nás, čo je pre nás dobré, vhodné, a čo nie. Snaží sa nás „uchrániť“ novým zákonom, ktorý má cenzúrovať pre nás doteraz prístupnú pornografiu na internete, čo je však pre netotalitný režim skoro nemožné, pretože nie všetky stránky, ktoré sa pornografii týkajú majú čisto pornografický obsah a dajú sa určiť. Odkaz napríklad na video, sa môže nachádzať na hociakej stránke, čo by znamenalo, že by sa museli odstraňovať servery, čo je, ako som už spomínala, pre netotalitný režim pravdepodobne neprípustné. Vláda sa nás vraj snaží chrániť, no kde je hranica medzi ochranou a narúšaním našich

práv, slobôd? Nevieme snáď rozhodovať sami za seba? Snaží sa nám týmto pomôcť alebo uškodiť? Každopádne nám uberá na slobode, budeme sa len nečinne prizerať?

Záver

Snáď sa nechceme jednej noci zobudiť na svetielko kamery blikajúcej v rohu našej spálne, na zvuk objektívu zaostrujúceho na našu tvár. Technológie idú stále dopredu, tak prečo sa nepokúsime usmerniť ich smer v náš prospech, a len stojíme so založenými rukami a prizerať sa? Je svet zo dňa na deň lepším a bezpečnejším miestom, alebo spejeme k nespokojnosti a kompletnej neslobode? Som presvedčená, že by sa „bežní“ ľudia mali viacej zaoberať myšlienkami týkajúcimi sa slobody, súkromia a budúcnosti, pretože už teraz sme podľa mojho názoru príliš kontrolovaní, a tí, ktorí sú „nad nami“ bažia po moci, a určite sa nezastavia len tam, kde sa nachádzame dnes.